

ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว
ในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ADMINISTRATIVE FACTORS AND KEY SUCCESS FACTORS AFFECTING THE PERFORMANCE
OF FAMILY CARE TEAM IN KHAO CHAKAN DISTRICT, SA KAEO PROVINCE.

(Received: January 27,2025 ; Revised: February 2,2025 ; Accepted: February 4,2025)

ชัชชญา ธีราวิทย์¹ บัญชาการ เหลลา¹

Chatchaya Thirawit¹ Banchakarn Lao La¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยแบบสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ทีมหมอครอบครัวมีการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 56 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และมีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยตัวแปรด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ร้อยละ 60 และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยตัวแปรด้านความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ร้อยละ 71

คำสำคัญ: หมอครอบครัว, ปัจจัยทางการบริหาร, ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

Abstract

The purposes of this study was to the administrative factors and key success factors affecting the performance of family care team in Khao Chakan district, Sa Kaeo province. This research is Survey Research methods. The sample consisted of 56 Family Care Team in Khao Chakan District, Sa Kaeo Province selected by a stratified random sampling technique. The instrument used for collecting the data was questionnaire. Data analysis was performed by descriptive statistics and inferential statistics: frequency, percentage, means, standard deviations, Pearson's correlation coefficients, and multiple regression analysis.

The results showed that the overall of administrative factors, key success factors and the performance of family care team were at high level. Hypothesis testing revealed that the administrative factors with respect to policies and management had a significant influence on the performance of family care team in Khao Chakan district, Sa Kaeo province. The policies and management variable could predict the performance of family care team at 60 percent, and the key success factors with respect to connection between the primary care unit had a significant influence on the performance of family care team in Khao Chakan district, Sa Kaeo province. The connection between the primary care unit variable could predict the performance of family care team at 71 percent.

Keyword : Family Care Team, Administrative factors, success factors

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

บทนำ

ระบบการดูแลสุขภาพของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นระบบสุขภาพแบบบูรณาการ มีการบริหารจัดการเชิงโครงสร้างเน้นการทำงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area based) ที่มุ่งเน้นดูแลสุขภาพยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการให้บริการในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยมีการจัดบริการที่มีลักษณะเป็นองค์รวมครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรค การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟู สุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาระบบบริการปฐมภูมิและสุขภาพอำเภอ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับหน่วยบริการระดับสูง เชื่อมโยงกับชุมชน และนโยบายการปฏิรูป เพื่อยกระดับระบบสุขภาพปฐมภูมิให้มีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยการเพิ่มบุคลากร ด้านแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวเป็น “หมอประจำตัว” และคณะผู้ให้บริการตามพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562¹

กระทรวงสาธารณสุขได้ผลักดันนโยบายหมอครอบครัวขึ้นเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิตามที่กฎหมายกำหนด อาศัยการผสมผสานความร่วมมือของทีมสหสาขาวิชาชีพในคลินิกหมอครอบครัว (Clinical or service integration) มา เพิ่มศักยภาพการดูแลให้บริการเชิงพื้นที่ที่ ซึ่งแต่ละวิชาชีพมีบทบาทที่สนับสนุนการดูแลสุขภาพของประชาชนซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนสามารถดูแลตนเองได้และมีสุขภาพที่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การให้บริการสุขภาพผ่านนโยบายทีมหมอครอบครัวเป็นกลไกสำคัญในการปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และเพิ่มโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพบนหลักของบริการทุกคน บริการทุกที่ บริการทุกเวลาด้วยเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษา ซึ่งทำให้เกิดความคุ้มค่าตามหลักของ

เศรษฐศาสตร์^{2,3} ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของต่างประเทศที่บ่งชี้ว่าระบบบริการปฐมภูมิเอื้อต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นและสร้างความเป็นธรรมด้านสุขภาพแก่ประชาชนโดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในสังคม ระบบบริการสาธารณสุขปฐมภูมิในอุดมคติให้ความสำคัญกับการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นอย่างถ้วนหน้า และเป็นศูนย์กลางของระบบบริการสาธารณสุขของประเทศ รวมถึงมีการทำงานเป็นทีมของบุคลากรด้านวิชาชีพที่เชื่อมประสานกับองค์กรต่าง ๆ และชุมชน ในการพัฒนาชุมชนและสังคมซึ่งจะเอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชน⁴

ทีมหมอครอบครัวเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยบูรณาการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มุ่งดูแลสุขภาพของประชาชนแบบองค์รวมอย่างต่อเนื่องที่จะนำไปสู่ความมีสุขภาพที่ดีของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการดูแลที่จำเป็น (Essential care) หน้าที่หลักสำคัญของทีมหมอครอบครัว คือ ทำให้ประชาชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้มากขึ้น (Self-care) และเข้าถึงบริการที่จำเป็นอย่างเป็นธรรม จะไม่มีใครถูกทอดทิ้งในชุมชน⁵ ถือเป็นบทบาทที่มีความสำคัญ และเปรียบเสมือนฟันเฟืองที่คอยขับเคลื่อนระบบสาธารณสุขของประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรในทีมหมอครอบครัวให้เป็นไปตามสมรรถนะหลักของแต่ละวิชาชีพเพื่อให้ประชาชนมั่นใจว่าได้รับการบริการที่มีคุณภาพได้แก่ การอบรมฟื้นฟูความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญในอาชีพและสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในทีมหมอครอบครัวสามารถที่จะเรียนรู้จากสภาพปัญหาตามบริบท (Context Base Learning: CBL) และนำมาจัดระบบบริการที่มีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชน โดยมีสำนักงานสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาลแม่ข่ายเป็นหน่วยงานที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนการ

ดำเนินงานด้านการบริหารจัดการองค์กร เครือข่ายด้วยการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ⁶ ดังนั้นการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวจะสำเร็จและบรรลุตามแผนยุทธศาสตร์การดูแลสุขภาพที่วางไว้ได้นั้น ต้องอาศัยหลายปัจจัยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะปัจจัยทางการบริหาร ซึ่งเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว ประกอบด้วย นโยบายและการบริหารงาน การจัดสภาพแวดล้อมของการทำงาน ความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและชุมชน และค่าตอบแทนและสวัสดิการ^{7,8} ซึ่งปัจจัยการบริหารถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการปฏิบัติงาน โดยจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ที่มีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงาน⁹

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ได้ตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาสุขภาพปฐมภูมิด้วยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สุขภาพ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเป็นเลิศ ด้วยการยกระดับบริการปฐมภูมิให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการระบบสุขภาพ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการองค์กร บุคลากร ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ด้วยการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและกำลังคนทางสุขภาพของจังหวัดสระแก้ว มีความเพียงพอ มีสมรรถนะสูง มีความสุขในการทำงานและมีความคงอยู่อย่างภาคภูมิใจ¹⁰ ดังจะเห็นได้จากนโยบายการพัฒนาสุขภาพปฐมภูมิด้วยการจัดตั้ง “ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง” หรือคลินิกหมอครอบครัว Smart PCC ให้บริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ใช้บัตรประชาชนใบเดียวเข้ารับบริการ ทั้งลงทะเบียนผ่านตู้ Kiosk ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง อุณหภูมิร่างกาย ผ่านเครื่องอัตโนมัติ ทำให้คัด

กรองผู้ป่วยและรักษาได้เร็วขึ้น ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งจะศึกษาระดับปัจจัยการบริหาร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวระดับอำเภอในจังหวัดสระแก้ว เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวให้ดี มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการจักระบบบริการคลินิกหมอครอบครัวในระบบบริการปฐมภูมิต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ทีมหมอครอบครัวที่มีการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/ หัวหน้าสถานีอนามัย จำนวน 7 คน พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 15 คน นักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 9 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุข จำนวน 3 คน เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข จำนวน 4 คน นักวิชาการสาธารณสุข (ด้านทันตสาธารณสุข) จำนวน 2 คน แพทย์แผนไทย จำนวน 2 คน ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย จำนวน 5 คน แพทย์ จำนวน 5 คน ทันตแพทย์ จำนวน 4 คน เภสัชกร จำนวน 4 คน และนักกายภาพบำบัด จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 62 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ทีมหมอครอบครัวที่มีการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/ หัวหน้าสถานีอนามัย พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข นักวิชาการสาธารณสุข (ด้านทันตสาธารณสุข) แพทย์แผนไทย ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และนักกายภาพบำบัด โดยเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie and Morgan¹¹ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 56 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ตำแหน่งปัจจุบันที่ปฏิบัติหน้าที่ในทีมหมอครอบครัวเป็นเกณฑ์

เกณฑ์การคัดเลือก 1) ปฏิบัติงานในทีมหมอครอบครัว มีการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว 2) สัญชาติไทย 3) สามารถอ่านออกเขียนได้ 4) ยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย

เกณฑ์การคัดออก 1) อาจมีความไม่สะดวกสบายในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะระมัดระวังในการเก็บข้อมูล และจะยุติการตอบแบบสอบถามทันทีหากอาสาสมัครไม่สะดวกในการให้ข้อมูล โดยไม่กระทบต่อการรับบริการใด ๆ ที่พึงได้รับตามสิทธิ์ของอาสาสมัครควรได้รับ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน และการฝึกอบรมทักษะในการทำงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ใน 5 ด้าน จำนวนรวม 29 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ใน 4 ด้าน จำนวนรวม 20 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ใน 7 ด้าน จำนวนรวม 37 ข้อ

ลักษณะการสอบถาม มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวคิดของ Likert¹²

โดยเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 เป็นค่าที่ผ่านตามเกณฑ์ .66 แสดงว่าข้อคำถามนั้น ๆ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีและเนื้อหาที่กำหนดไว้ และมีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้ค่าความสัมพันธ์ใช้ค่าสหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม พบว่าปัจจัยทางการบริหารของทีมงานครอบคลุมในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .22 ถึง .87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้รับผิดชอบงานที่เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4 ผู้วิจัยตรวจสอบรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้อำนวยความสะดวกโรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อขออนุเคราะห์ในการใช้พื้นที่

2.2 ผู้วิจัยประสานผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/หัวหน้าสถานอนามัย พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการ

สาธารณสุข เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข นักวิชาการสาธารณสุข (ด้านทันตสาธารณสุข) แพทย์แผนไทย ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และนักกายภาพบำบัด เพื่ออธิบายแนวทางในการตอบแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริง

2.3 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยหากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยซึ่งอยู่ในพื้นที่ขณะเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดเวลา

2.4 ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมแบบสอบถามพร้อมนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กำหนดค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ ความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการปฏิบัติงานของทีมงานครอบคลุมในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้สถิติพื้นฐานค่าคะแนนเฉลี่ย () และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ตัวแปรนโยบายและการบริหารงาน การจัดสภาพแวดล้อมของการทำงาน ความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน และชุมชน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน การใช้กระบวนการประชาคม การพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและสภาพลักษณะและความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน โดยใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4. วิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยการใช้วิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis - MRA)

จริยธรรมวิจัย

วิจัยฉบับนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว รหัสโครงการวิจัย SKPHO 34/2567 วันที่รับรอง 11 พฤศจิกายน 2567 วันที่หมดอายุ 10 พฤศจิกายน 2568

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพโสด โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (โดยประมาณ) 15,000 - 25,000 บาท โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลของทีมหมอครอบครัว มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน 10 ปี ขึ้นไป และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมทักษะในการทำงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว

2. ปัจจัยทางการบริหารของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของการทำงาน ด้านนโยบาย และการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน และชุมชน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านนโยบายและการบริหารงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานใช้

ทักษะความรู้ความสามารถและ เทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสนับสนุนการทำผลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของการทำงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพันเกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในการปฏิบัติงานรวมถึงผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ป่วย และชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีบรรยากาศเอื้อต่อการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน และการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของทีมหมอครอบครัว อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา และการได้รับมอบหมายให้ทำงานอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน และชุมชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรก่อให้เกิดความรัก ความผูกพันเกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของทีมหมอครอบครัว เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์วิธีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เมื่อเปรียบเทียบกับภาระหน้าที่

รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การได้รับเงินสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพียงพอ เช่น รถรับ-ส่ง อาหารกลางวัน การประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและภาพลักษณ์ ด้านความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน ด้านการใช้กระบวนการประชาคม และด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรเครือข่ายให้การสนับสนุนทีมหมอครอบครัวด้วยการอนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ องค์กรเครือข่ายมีการวางแผนงานสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านการใช้กระบวนการประชาคม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทีมหมอครอบครัวให้ภาคีเครือข่ายร่วมลงมือปฏิบัติในการดำเนินงานด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้เวทีประชาคมในการติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจแก่ประชาชน อยู่ในระดับมาก

3.3 ด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและภาพลักษณ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเรียนรู้งานของตนเองเพื่อที่จะปรับปรุงและต่อยอด การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก

3.4 ด้านความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เครือข่ายบริการสุขภาพของทีมหมอครอบครัวใช้แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน (Clinical Practice Guideline: CPG) อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงพยาบาลแม่ข่ายของทีมหมอครอบครัวสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ ด้านบริหาร และด้านบริการสุขภาพให้แก่ทีมหมอครอบครัวได้ อยู่ในระดับมาก

4. การปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการดูแลและเป็นที่พึ่งในยามเจ็บป่วย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดูแลและเป็นที่พึ่งในยามเจ็บป่วย ด้านการจัดทำข้อมูลสถานะสุขภาพประจำครอบครัว ด้านการเสริมพลังให้ประชาชนและครอบครัวเข้าใจสุขภาพตนเอง ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ด้านการดูแลในกรณีการส่งต่อ ด้านการดูแล รักษา บำบัด เยียวยา พ้นฟู และด้านการให้คำแนะนำแก่ประชาชน ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

4.1 ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมประชาชนในทุกสถานะสุขภาพให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายอย่างน้อย 4 กลุ่ม ได้แก่ เด็ก 0-5 ปี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยระยะสุดท้าย อยู่ในระดับมาก

4.2 ด้านการดูแลและเป็นที่พึ่งในยามเจ็บป่วย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดูแลเอาใจใส่ในการให้บริการประชาชน อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถช่วยเหลือประชาชนได้สอดคล้องกับความต้องการ อยู่ในระดับมาก

4.3 ด้านการดูแลและเป็นที่ยึดเหนี่ยวในยามเจ็บป่วย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้บริการประชาชนโดยยึดแนวทางเวชปฏิบัติการดูแลรักษาอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การติดตามเยี่ยมบ้านตามแผนที่วางไว้ อยู่ในระดับมาก

4.4 ด้านการให้คำแนะนำแก่ประชาชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประสานงานกับทีมหมอครอบครัวทุกระดับในการให้คำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน เมื่อเกิดขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีช่องทางให้คำปรึกษาแก่ประชาชนผ่าน Socialmedia เช่น การใช้โทรศัพท์ Line Facebook Website เป็นต้น อยู่ในระดับมาก

4.5 ด้านการดูแลในกรณีมีการส่งต่อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเตรียมผู้ป่วยให้พร้อมก่อนการส่งต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การประเมินและสะท้อนกลับข้อมูลการส่งต่อ อยู่ในระดับมาก

4.6 ด้านการเสริมพลังให้ประชาชนและครอบครัวเข้าใจสุขภาพตนเอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทีมหมอครอบครัวสามารถถ่ายทอดความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเองให้แก่ประชาชนได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทีมหมอครอบครัวมีการติดตามประเมินผลการดูแลสุขภาพตนเอง ของประชาชนที่ดูแลรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

4.7 ด้านการจัดทำข้อมูลสถานะสุขภาพประจำครอบครัว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในโปรแกรมฐานข้อมูลสุขภาพในหน่วยบริการของท่าน เช่น JHCIS/HOSxP อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ

การมีข้อมูลการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนเป้าหมาย อย่างน้อย 4 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก

5. ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เพื่อทดสอบสมมติฐาน

5.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว ($\beta = .36$) โดยตัวแปรนี้สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ร้อยละ 60

5.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัว ($\beta = .49$) โดยตัวแปรนี้สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ร้อยละ 71

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล 5 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนศักยภาพด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรมประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนทักษะในวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน จึงเป็นโอกาสที่ได้ใช้ทักษะความรู้

ความสามารถ รวมทั้งบุคลากรในทีมหมอครอบครัวมีความรักความสามัคคีต่อกัน มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ก่อให้เกิดความรักความผูกพันเกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในการปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ป่วย และชุมชน สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์วิธีการดำเนินงาน จึงทำให้ปัจจัยทางการบริหารของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา จันทรโต¹³ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานของทีมหมอครอบครัว โดยพบว่า การบริหารงานของทีมหมอครอบครัวที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิมีอิทธิพลต่อการดูแลผู้ป่วย โดยปัจจัยที่จะทำให้การดูแลผู้ป่วยประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น คือการดำเนินงานตามนโยบายทีมหมอครอบครัว และการได้รับการสนับสนุนแพทย์มาปฏิบัติงานจริงในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัสศรี อาจศิริ¹⁴ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการบริการแพทย์แผนไทยตามเกณฑ์คุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาวของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยพบว่า ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต. จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร โดยนำปัจจัยเหล่านี้มาผสมผสานกันอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่แตกต่างกัน แต่อาจส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร ที่ให้ความสำคัญแตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะภารกิจพื้นฐานของทีมหมอ

ครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว คือการเป็นหน่วยบริการสุขภาพประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยมีการให้บริการแบบผสมผสานทั้งในสถานบริการและนอกสถานบริการ รวมถึงการจัดการกับปัญหาในชุมชนตามบริบทของพื้นที่ ตลอดจนการบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี และการบริการที่ครอบคลุมโดยเน้นตามสภาพปัญหาสุขภาพของพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน ซึ่งในการดำเนินงานของทีมหมอครอบครัวได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้มีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ทีมหมอครอบครัวทราบว่าต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานทีมหมอครอบครัว จึงทำให้ปัจจัยแห่งความสำเร็จของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ หินชัยภูมิ¹⁵ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่ายบริการ และมีการกำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขมาก ย่อมจะส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการที่มากขึ้นและการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ อัมพะวัน, สุรัชย์ พิมหา และชนาพร ปิ่นสุวรรณ¹⁶ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติการในหน่วยบริการปฐมภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จของนักวิชาการสาธารณสุขในภาพ

รวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักวิชาการ สาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือหน้าที่ที่กำหนดเอาไว้ โดยมีการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนและเต็มความสามารถ ส่งผลให้การดำเนินไปอย่างราบรื่นและเป็นไปตามมาตรฐานที่หน่วยบริการปฐมภูมิกำหนด

3. การปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการดูแล และเป็นพื้นที่ที่ยามเจ็บป่วย อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลสุขภาพประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการบริการเชิงรับในสถานบริการ การดูแลต่อเนื่อง การให้บริการเชิงรุกในชุมชนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ตลอดจนการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่ประชาชน โดยตอบสนองต่อความจำเป็นด้านสุขภาพของประชาชนและครอบครัวให้เข้าใจสุขภาพตนเอง และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้จนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ จึงทำให้การปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริลักษณ์ วรียศ และประจักษ์ บัวผัน¹⁷ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกทีมหมอครอบครัวระดับตำบล ผลการศึกษาพบว่า การมีนโยบายในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีการจัดประชุมชี้แจงนโยบายแนวทางในการปฏิบัติงานของสมาชิกทีมหมอครอบครัวระดับตำบลสู่ผู้ปฏิบัติอย่างทั่วถึงและครอบคลุม จะทำให้การปฏิบัติงานของสมาชิกทีมหมอครอบครัวอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตะ พลเดช, สุวิทย์ อุดมพาณิชย์ และประจักษ์ บัวผัน¹⁸ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะ

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีทักษะความสามารถ สามารถดำเนินงานสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้กับสภาพของปัญหาในบริบทพื้นที่ได้ ดังนั้นทักษะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นทักษะที่หน่วยปฏิบัติการดูแลด้านสุขภาพต้องมีความรู้และความเข้าใจอย่างใดก็ตามหน่วยงานยังต้องมีแผนการปฏิบัติที่เป็นแนวทางให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้นำไปดูแลรักษาสุขภาพประชาชนให้สามารถใช้ชีวิตได้โดยปกติสุข

4. ปัจจัยทางการบริหารด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรนี้สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ร้อยละ 60 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานให้กับผู้ปฏิบัติงานในทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ทำให้รู้สึกเชื่อมั่นในงานที่ทำ ได้รับคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชา เข้ารับการฝึกอบรมในการพัฒนาวิชาชีพ ได้รับมอบหมายในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน มีความสุขในการปฏิบัติงาน พอใจในตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันหรือมีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น จึงทำให้ความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของณภัค ยติกุลเกียร¹⁹ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร เพราะเมื่อผู้ปฏิบัติงานรู้สึกมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว ก็จะมี

ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่และพัฒนาความสามารถของตนเองให้ได้รับความรู้และทักษะใหม่ ๆ มีแนวทางหรือโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลต่อการมีต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ และคณะ²⁰ ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ด้านความก้าวหน้าในอาชีพส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะถ้าบุคลากรตั้งใจปฏิบัติงาน ขยัน อดทน จะมีโอกาสเกิดความก้าวหน้าในอาชีพได้ เช่น การได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ดังนั้นควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสเจริญเติบโตในหน้าที่การงานเพิ่มขึ้น เช่น การให้โค้ชหรือที่ปรึกษาทางวิชาการ การให้งบประมาณสำหรับการอบรม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่เพิ่มพูนความรู้และทักษะ เป็นต้น

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรนี้สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้ร้อยละ 71 ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติงานดูแลสุขภาพของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยบริการปฐมภูมิกับโรงพยาบาลแม่ข่ายให้เห็นเป็นเอกภาพของระบบบริการสาธารณสุข เนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสถานบริการในเครือข่ายเดียวกันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการให้บริการระหว่างสถานบริการในเครือข่าย ตลอดจนประสิทธิภาพในระบบการส่งต่อและการติดตามผลการรักษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีเลิศ ขายงาม²¹ ที่ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การและปัจจัยแห่ง

ความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวระดับตำบล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต.และ รพ.แม่ข่าย มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวระดับตำบล เพราะความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นจะเป็นภาพที่สะท้อนถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระบบการดูแลสุขภาพ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่โรงพยาบาลแม่ข่ายมีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่เฉพาะด้าน จึงสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาให้แก่ทีมหมอครอบครัวระดับตำบลได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย โคตรบรรเทา, มกราพันธุ์ จุฑะรสก และประจักษ์ บัวผัน²² ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานคลินิกหมอครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยบริการระดับปฐมภูมิกับโรงพยาบาลแม่ข่ายมีผลต่อการปฏิบัติงานคลินิกหมอครอบครัว ดังนั้นคลินิกหมอครอบครัวควรมีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ และการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องความต้องการของประชาชน เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงชุมชนและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และบุคลากรสาธารณสุขควรให้การให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง หรือการแนะนำเพื่อให้เห็นถึงทางเลือกในการตัดสินใจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจอย่างถูกต้องและสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีหน่วยงานและมีการวางแผนงานสนับสนุนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน เพื่อให้บุคลากรพัฒนา หรือสร้างชิ้นใหม่ หรือปรับปรุง

กระบวนการ หรือนำเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้มารับบริการ

2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ทีมหมอครอบครัวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ทำผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาล เพื่อนำความรู้จากการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนาไปอย่างมีทิศทางที่ถูกต้อง เกิดความชัดเจน และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.(2563). แนวทางการพัฒนาระบบสุขภาพ (Service Plan) ระบบบริการปฐมภูมิแบบบูรณาการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Integrated, People-centered Primary Care). นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
2. พงษ์ศักดิ์ นาค๊ะ, พัทธวิภา สุวรรณพรหม และรัตนภรณ์ อาวิพันธ์.(2562). การบูรณาการในระบบสุขภาพชุมชน. วารสารเภสัชกรรมไทย.11(1): 77-91.
3. ยศ ตีระพัฒน์นันท์, สุรสิทธิ์ ล้อจิตรอานวย และณัฐธิดา คำผล.(2560). การวิจัยเชิงสังเคราะห์เพื่อประเมินผลลัพธ์ทางเศรษฐศาสตร์ของนโยบายคลินิกหมอครอบครัว. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
4. สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย.(2560). ระบบบริการปฐมภูมิ (Primary care). นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
5. มุลนิธิแพทย์ชนบท.(2558) คู่มือทีมหมอครอบครัวมีอาชีพ. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
6. สำนักงานบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. คู่มือทีมหมอครอบครัว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
7. Walton, R. E. (1985). Improving the quality of work life. Harvard Business Review 1974; 52(3): 12-16.
8. Huse, E. F., & Cummings, T. G. (1985). Organization development and change (3rd ed.). Minnesota: West Publishing.
9. ชูชัย ศุภวงศ์, สมศักดิ์ ชุณหะวัณ, ศุภกิจ ศิริลักษณ์, ลัดดา ดำริการเลิศ, สุพัตรา ศรีวณิชชากร, เกษม เวชสุธานนท์.(2553). คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
10. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว.(2566). รายงานประจำปี 2565. สระแก้ว: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว.
11. Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Journal Education and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.
12. Likert, R. (1987). The Human Organization: Its Management and Value. New York: McGraw – Hill; 1987.
13. ปัญญา จันทโรโต. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานของทีมหมอครอบครัวเพื่อการดูแลผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมในจังหวัดนครสวรรค์. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
14. จรัสศรี อาภาศิริ.(2564). ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการบริการแพทย์แผนไทยตามเกณฑ์คุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาวของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล จังหวัดหนองคาย. วารสารการพยาบาล สุขภาพและการศึกษา. 4(2): 57-68.

- 15 จิราภรณ์ หินชัยภูมิ. (2565). ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 5. วารสารทันตภิบาล. 33(1): 113-128.
- 16 อนุรักษ์ อัมพะวัน, สุรัชย์ พิมพ์ และชนาพร ปิ่นสุวรรณ. (2566). ปัจจัยแห่งความสำเร็จและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติการในหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(2): 126-141.
- 17 สิริลักษณ์ วาริช และประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกทีมหมอครอบครัวระดับตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น. 24(2): 10-18.
- 18 รัชตะ พลเดช, สุวิทย์ อุดมพานิชย์ และประจักษ์ บัวผัน. (2566). ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการควบคุมโรคติดต่อ จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น. 30(3): 159-170.
- 19 ณัฏ ยติกุลเกียร. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- 20 วีระศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ และคณะ. (2566). คุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยุคโควิด-19 ของผู้มีงานทำในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ. 5(2): 433-447.
- 21 ทวีเลิศ ชายงาม. (2561). บรรยาการองค์การและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทีมหมอครอบครัวระดับตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- 22 ณัฐดนัย โคตรบรรเทา, มกราพันธ์ จูฑะรสก และประจักษ์ บัวผัน. (2566). ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานคลินิกหมอครอบครัว หน่วยบริการปฐมภูมิ และเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9. 17(2): 645-661.